

Методичний посібник
для органів місцевого самоврядування

**Застосування
методології проведення
аналізу регуляторного впливу**

2022 рік

Підготувала: Башенко Олена
regulyatorna@drr-ck.gov.ua, (067) 753-73-07

Закон України

„Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності“ від 11.09.2003 р. №1160

Стаття 8 Закону

Методика підготовки аналізу регуляторного впливу є **обов’язковою** для застосування розробниками проектів регуляторних актів.

М-Тест є складовою частиною АРВ.

У разі, якщо питома вага суб’єктів малого підприємництва більше ніж 10 % від загальної кількості СГД проводиться М-Тест.

Постанова КМУ від 11.03.2004 № 308

„Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта“
(із змінами від 16.12.2015 р. Постанова КМУ № 1151)

Стаття 8. Підготовка аналізу регуляторного впливу (АРВ) до проекту регуляторного акта

**!!! Стосовно кожного проекту регуляторного акта його розробником готується
аналіз регуляторного впливу**

АРВ - інформативно-аналітичний документ,
розробляється відповідно до
постанови КМУ
від 11.03.2004 № 308
(із змінами від 16.12.2015
№ 1151), **обґрунтовує:**

необхідність державного
регулювання

відповідність
регулювання принципам
державної регуляторної
політики

досягнення максимально
можливих позитивних
результатів за рахунок
мінімально необхідних
витрат

ПРИ ПІДГОТОВЦІ АРВ НЕОБХІДНО ДОТРИМУВАТИСЯ ТАКОЇ СТРУКТУРИ

- I. Визначення **проблеми**, яку передбачається розв'язати шляхом регулювання.
- II. **Цілі** регулювання.
- III. Визначення та **оцінка альтернативних способів** досягнення визначених цілей (не менше 2).
- IV. Вибір найбільш **оптимального альтернативного способу** досягнення цілей.
- V. **Механізми та заходи**, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми.
- VI. **Оцінка виконання вимог регуляторного акта** залежно від ресурсів, якими розпоряджаються ОВВ чи ОМС, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги.
- VII. **Обґрунтування запропонованого строку дії** регуляторного акта.
- VIII. Визначення **показників результативності** дії регуляторного акта.
- IX. **Визначення заходів**, за допомогою яких здійснюватиметься **відстеження результативності** дії регуляторного акта.

ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ, ЯКУ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ РОЗВ'ЯЗАТИ ШЛЯХОМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

- ❑ чітке визначення проблеми
- ❑ короткий аналіз причин, через які виникла проблема
- ❑ масштаб проблеми
- ❑ основні групи, на які впливає проблема
- ❑ можливість розв'язання проблеми за допомогою ринкових механізмів
- ❑ можливість розв'язання проблеми за допомогою діючих регуляторних актів

Правило: проблема має бути обґрунтована цифровими показниками, що доводять її наявність і масштаб.

Немає доказів – немає проблеми

ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ, ЯКУ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ РОЗВ'ЯЗАТИ ШЛЯХОМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Джерела інформації для обґрунтування проблеми та проведення розрахунків

- ❑ статистичні збірники та публічні звіти органів державної влади, отримані в процесі обробки звітності, даних про надзвичайні випадки, замірів, перевірок тощо
- ❑ власні спостереження та вимірювання
- ❑ висновки експертів
- ❑ консультації з представниками бізнесу (круглі столи, наради, робочі зустрічі, опитування тощо)

ЦІЛІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Ціль повинна бути:

- 1) безпосередньо пов'язаною із вирішенням проблеми
- 2) реально досяжною
- 3) викладеною чітко та лаконічно
- 4) вимірюваною

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЦІНКА АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ДОСЯГНЕННЯ ВИЗНАЧЕНИХ ЦІЛЕЙ

- Визначення не менше 2-х альтернатив (зазвичай 3)

Правило: розглядаються лише альтернативи, які спроможні вирішити існуючу проблему

- Короткий аналіз вигод та витрат держави, населення та суб'єктів господарювання для кожної з альтернатив
- Аналіз витрат суб'єктів господарювання на запровадження кожної з альтернатив
- Вибір найкращої альтернативи за системою рейтингування

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА БІЗНЕС КОЖНОЇ АЛЬТЕРНАТИВИ

- Визначення кількості суб'єктів господарювання, що підпадають під регулювання

Правило: Якщо питома вага суб'єктів малого бізнесу у загальній кількості суб'єктів, на яких поширюється регулювання, складає понад 10% - в подальшому для обраної альтернативи необхідно проводити М-Тест

- Короткий опис вигод та витрат бізнесу для кожної з альтернатив
- Розрахунок орієнтовної суми витрат на впровадження кожної альтернативи

МЕХАНІЗМ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

Механізм – чіткий ланцюг етапів виконання вимог регулювання

- Визначення підпроцесів регулювання

Правило: Для розрахунку витрат необхідно оцінити прямі та часові витрати бізнесу **на кожен** підпроцес

- Короткий опис основних підпроцесів регулювання
- Організаційні заходи, які мають здійснити органи влади для впровадження регуляторного акта

РОЗРАХУНОК ВИТРАТ БІЗНЕСУ НА РЕГУЛЮВАННЯ

Правило: оцінка витрат бізнесу проводиться за результатами процесінгу.

Необхідно оцінити як **прямі**, так і **часові витрати** бізнесу на кожен підпроцес

Витрати бізнесу

- витрати на придбання основних фондів, обладнання, сервісне обслуговування, навчання тощо
- податки та збори
- витрати на облік і звітність
- витрати на заходи нагляду (контролю)
- витрати на адміністративні послуги
- витрати на додатковий персонал

ВИБІР ОПТИМАЛЬНОЇ АЛЬТЕРНАТИВИ

Вартість балів визначається за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення цілей:

- 4 - цілі будуть досягнуті повною мірою (проблема більше не існуватиме)
- 3 - цілі будуть досягнуті майже повною мірою (майже усі аспекти проблеми існувати не будуть);
- 2 - цілі будуть досягнуті частково (проблема значно зменшиться, але деякі важливі аспекти проблеми залишаться невирішеними);
- 1 - цілі не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).

Правило: Якщо альтернатива оцінена в 1 бал, вона не може розглядатися, як альтернатива. Розробник повинен розглядати лише реальні альтернативи

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Витрати держави на запровадження регулювання

Правило 1: Витрати держави обраховуються лише для обраної альтернативи

Правило 2: У разі необхідності проведення М-Тесту, витрати держави обраховуються лише в рамках М-Тесту

Бюджетні витрати

- витрати на облік суб'єктів господарювання
- витрати на заходи державного нагляду (контролю) - проведення перевірок, документальне оформлення результатів, їх обробка тощо
- витрати на процедури оскарження рішень органів нагляду (контролю)
- витрати на обробку звітності за результатами регулювання
- інші адміністративні витрати

ОБГРУНТУВАННЯ СТРОКУ ДІЇ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

Строк дії регуляторного акта повинен:

- ❑ співвідноситися із цілями прийняття та механізмами впровадження
- ❑ бути достатнім для розв'язання проблеми і досягнення цілей регулювання
- ❑ якщо проблема носить перманентний характер, регуляторний акт повинен бути безстроковим

ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

Обовязкові показники результативності:

- ❑ розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта;
- ❑ кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюється дія акта;
- ❑ розмір коштів та час, що витрачаються суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта;
- ❑ рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб стосовно основних положень регуляторного акта.

Правило 1: Для оцінки ефективності регулювання **обов'язково** зазначається **не менше 3-х** показників, які пов'язані з вирішенням проблеми та цілями регулювання

Правило 2: Для кожного з визначених показників необхідно навести **прогнозне значення**

ЗАХОДИ, ЗА ДОПОМОГОЮ ЯКИХ БУДЕ ЗДІЙСНЮВАТИСЯ ВІДСТЕЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

- строки проведення базового та повторного відстежень
- методи проведення відстеження результативності

Правило: Якщо показники результативності, що безпосередньо пов'язані з вирішенням проблеми, можна оцінити за допомогою статистичних даних – використовується статистичний метод. Якщо для такої оцінки необхідно отримати дані від бізнесу - соціологічний

- види даних, які використовуватимуться
- група осіб, які братимуть участь в опитуванні

М-ТЕСТ ДЕТАЛЬНО

- 1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання**
- 2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі)**
- 3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання**
- 4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання**
- 5. Розроблення корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємництва щодо запропонованого регулювання**

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єктів малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідно для здійснення регулювання, проведено розробником у період з “_____” _____ 20__ р.
по “_____” _____ 20__ р.

Порядковий номер	Вид консультації (публічні консультації прямі (круглі столи, наради, робочі зустрічі тощо), інтернет-консультації прямі (інтернет-форуми, соціальні мережі тощо), запити (до підприємців, експертів, науковців тощо)	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій (опис)
------------------	--	--	--

Мета консультацій:

- 1) ПУБЛІЧНИЙ ДІАЛОГ З МАЛИМ БІЗНЕСОМ
- 2) УТОЧНЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ, ЯКІ НЕОБХІДНО ЗДІЙСНИТИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ВИМОГ РЕГУЛЮВАННЯ
- 3) ПОПЕРЕДНЄ ВИЗНАЧЕННЯ РЕАКЦІЇ СЕКТОРУ НА РЕГУЛЮВАННЯ

Хто проводить: ОМС – Розробник регуляторного акту

З ким проводить: Бізнес-асоціації малого бізнесу з сектору, що регулюється (максимально можливий рівень репрезентативності)

Термін: під час розробки АРВ (до моменту оприлюднення проекту Регуляторного акту та АРВ)

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі):

Кількість суб'єктів малого підприємництва, на яких поширюється регулювання: _____ (одиниць), у тому числі малого підприємництва _____ (одиниць) та мікропідприємництва _____ (одиниць);

питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив _____ (відсотків)

(відповідно до таблиці “Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання” додатка 1 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта).

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Найменування оцінки	У перший рік (стартовий рік впровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п'ять років
-------------------------	----------------------------	--	--------------------------------------	-------------------------------

- (1) Оцінка “прямих” витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання**
- (2) Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування**
- (3) Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва**

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

(1) Оцінка “прямих” витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання (А):

- 1. Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів)**
- 2. Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування**
- 3. Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати - витратні матеріали)**
- 4. Процедури обслуговування обладнання (технічне обслуговування)**
- 5. Інші процедури (уточнити)**

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

(2) Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування (А)

- 9. Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання**
- 10. Процедури організації виконання вимог регулювання**
- 11. Процедури офіційного звітування**
- 12. Процедури щодо забезпечення процесу перевірок**
- 13. Інші процедури (уточнити)**

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

(3) Розрахунок Бюджетних витрат на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва

Мета розрахунку бюджетних витрат:
Публічне визначення розміру бюджетних витрат на регулювання – як складова принципу прозорості державної влади

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

Розрахунок витрат малого бізнесу на виконання вимог регулювання за М-Тестом виконується для прийняття рішення щодо застосування для суб'єктів малого бізнесу пом'якшувальних (корегуючих) заходів у т.ч. шляхом перегляду норм регулювання для малого бізнесу для зменшення вартості регулювання

5. Розроблення корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємництва щодо запропонованого регулювання

На основі оцінки сумарних витрат малого підприємництва на виконання запланованого регулювання (за перший рік регулювання та за п'ять років) з метою **вирівнювання питомої вартості адміністративного навантаження** між суб'єктами великого, середнього та малого підприємництва пропонуються такі компенсаторні механізми (наприклад, зміна періодичності надання звітів для малого чи мікропідприємництва, поріг за розміром суб'єкта чи його розміром річного обороту для виключення з-під регулювання, запровадження інших компенсаторів) *(опис та викладення уточнених норм регулювання)*.